

5. Шишпанова Н. О., Боднар О. А. Розвиток страхового ринку України в умовах трансформаційних змін. / Електронне наукове фахове видання з економічних наук Modern Economics. №26. 2021. С.185-189.

Круть В. О.,

здобувач вищої освіти факультету управління, підприємництва та права
Науковий керівник – **Нікольчук Ю. М.**, кандидат економічних наук, доцент,
завідувач кафедри фінансів, обліку та аудиту, Хмельницький кооперативний
торговельно-економічний інститут, м. Хмельницький

СУЧАСНИЙ СТАН СТРАХОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ

Страховання трактують як вид цивільно-правових відносин щодо захисту майнових інтересів фізичних осіб та юридичних осіб у разі настання певних подій (страхових випадків), визначених договором страхування або чинним законодавством, за рахунок грошових фондів, що формуються шляхом сплати фізичними особами та юридичними особами страхових платежів (страхових внесків, страхових премій) та доходів від розміщення коштів цих фондів [1].

Уже цілий рік Україні триває війна і саме вона несла свої корективи щодо функціонування страхового ринку. Правовий режим воєнного стану передбачає можливість обмеження конституційних прав і свобод людини та громадянина, прав і законних інтересів юридичних осіб. При цьому самий лише факт запровадження воєнного стану не впливає на чинність будь-яких правочинів, у тому числі договорів страхування – всі права й обов'язки сторін залишаються чинними (з нижченаведеними застереженнями).

Війна в Україні належить до форс-мажорних обставин (обставин непереборної сили). Страховання не становить жодного винятку в контексті форс-мажорних обставин – сторони договору страхування можуть посилатися на дію таких обставин, як на підставу звільнення їх від відповідальності за невиконання умов договору (відповідні форс-мажорні застереження з посиланням на війну на практиці завжди включаються до договорів страхування).

За цей період вдалося вистояти та впорядкувати роботу у воєнний час. Тим часом на ринку все ж таки залишилися складні умови, у яких працюють страховики. Найбільшим викликом в умовах довготривалої війни є планування кроків розвитку ринку надалі. Хоча це й складно, проте робота триває. Через реалізацію операційних ризиків значна кількість учасників ринку вимушено призупинила або скоротила свою діяльність. Крім того, суттєво знизився попит на основні фінансові послуги.

За даними НБУ у 2022 році скоротилися надходження страхових премій за ризиковими видами страхування порівняно з аналогічними показниками

минулого року. Водночас знизилися страхові виплати та адміністративні витрати ризикових страховиків, що дало змогу утримати показники операційної ефективності та підвищити прибутковість. Страховики життя зберегли торішні обсяги страхових премій та прибутковість. Діяльність кредитних спілок надалі скорочувалася: обсяги активів та кредитування знижувалися. Разом з тим кредитні спілки завершили I квартал 2022 р. із незначним прибутком завдяки зменшенню адміністративних витрат, зростанню операційного доходу та помірним відрахуванням у резерви. Обсяг кредитування фінансовими компаніями та ломбардами також суттєво скоротився, що позначилося на їхніх фінансових результатах – обидва сегменти зафіксували чистий збиток [2].

У людей виникає безліч запитань і негативне враження з приводу користування страховими послугами. Тим часом, Україна займає не останнє місце за рівнем новітніх інновацій між світовим рейтингом. Ринок страхування в Україні є набагато менший порівняно з іншими розвиненими країнами. Це залежить від слабкої економіки та невеликим попитом на страхові послуги серед населення.

Найбільші страхові компанії України з початку російського вторгнення підтвердили чинність договорів страхування та свої зобов'язання з відшкодування за страховими випадками, що, втім не скасовує означені вище винятки. Аналогічної позиції дотримувалися страхові компанії і 2018 року, коли в окремих регіонах України вперше було введено воєнний стан.

Національний банк, як регулятор на ринку страхових послуг, 27 лютого 2022 року рекомендував страховикам спростити процедуру врегулювання випадків, що мають ознаки страхових, шляхом максимального використання електронних документів і копій необхідних документів у разі неможливості або ускладнення можливості отримання їх оригіналів, а також застосовувати інші засоби дистанційного врегулювання страхових випадків. Одна з таких спрощених процедур давно доступна громадянам – складення «європротоколу» за т. зв. «автоцивілкою». Крім цього, регулятор не проводитиме інспекційні перевірки учасників ринку страхових послуг і продовжує терміни подання ними річної фінансової звітності [3].

Отже, щоб ефективно розвивався страховий ринок необхідно удосконалювати у цій сфері всі аспекти послуг та запроваджувати нові інновації, щоб клієнт міг вільно та без проблем ними користуватися. Зауважимо, як правило, страховики не покривають «воєнні» ризики та виключають зони бойових дій і неконтрольовані урядом терени з території страхування. Невизначеність таких зон і територій може бути підставою для спорів зі страховиками, що сьогодні вимагає завчасної комунікації між сторонами договорів щодо цього питання.

Список використаних джерел:

1. Про страхування: Закон України від 07.03.1996 № 85/96-ВР. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/85/96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 13.04.2023 р.).
2. Огляд небанківського фінансового сектору. URL: <https://forinsurer.com/files/file00727.pdf> (дата звернення: 13.04.2023 р.).
3. Страхування під час війни. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2022/04/14/685760/> (дата звернення: 13.04.2023 р.).
4. Бурковська А. В., Хоренженко В. В. Розвиток фінтех-індустрії у кризовий період. Modern Economics. 2020. № 20(2020). С. 36-40. DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V20\(2020\)-06](https://doi.org/10.31521/modecon.V20(2020)-06).

Пряслова Н.М.,

здобувачка інженерно-енергетичного факультету
Науковий керівник – **Курепін В.М.** кандидат економічних наук,
доцент кафедри методики професійного навчання,
Миколаївський національний аграрний університет, м. Миколаїв

ПРАЦЮВАТИ, НЕ МОЖНА ЗУПИНЯТИСЯ: СТРАХУВАННЯ БІЗНЕСУ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ

Більш як рік економіка України потерпає від кривавої війни, величезні збитки понесли підприємці. Але не зважаючи на негаразди, жорстокі руйнування та окупацію частини наших територій, вітчизняний бізнес намагається триматися на плаву, виживає та продовжує роботу.

Війна призводить до знищення інфраструктури, переміщує велику кількість людей, ці та інші фактори мають глибокий і тривалий вплив на економіку України. Такі обставини змусили власників бізнесів радикально змінювати формат роботи [1], деякі взагалі припинили свою діяльність, дехто підлаштувався під воєнні реалії та намагається розвиватися. Однак, в цілому, наразі головною задачею бізнесів є виживання.

Бізнесу потрібна підтримка [2]. І вона є. Попри настання форс-мажорних обставин у зв'язку з введенням воєнного стану страхові компанії в Україні продовжують працювати й виконувати свої страхові обов'язки згідно із законодавством. Але у сфері страхування з'явилося багато підводних каменів.

Незважаючи на те, що в умовах воєнного стану договір зі страхувальником діє, в деяких випадках не варто розраховувати на виплати страхової. Війна, той випадок при якому бізнес не отримує жодних виплат, якщо такі обставини не прописані в договорах. Саме така обставина є класичним винятком з правил страхування. Ризики, що не покриваються